

Werken mooie theorieën in de dagelijkse praktijk?

Straffen en belonen

Hoe je dient om te gaan met straffen en belonen op de groep, is allemaal vastgelegd in een pedagogisch beleidsplan. Vaak zijn hiervoor visies als de Gordon-methode of Reggio Emilia als uitgangspunt genomen. Maar werken deze visies in de praktijk van alledag? We legden het voor aan locatiemanagers, directeuren en natuurlijk de leidsters op de groep.

Tekst: Hanneke van der Linden
Fotografie: Hollandse Hoogte

Slaan en schreeuwen helpt niet. Positief benaderen is het beste, in iedere situatie', vertelt Anita Smal, oprichter en directeur van het kleinschalige kdv Pinkeltje in Heerhugowaard. Haar kinderdagverblijf baseert zich losjes op de Gordon-methode, niet omdat deze zo vernieuwend is, maar juist omdat het aansluit bij het eigen gevoel dat zij en haar leidsters hebben over hoe je kinderen op het kinderdagverblijf pedagogisch begeleidt. Deze positieve benadering, die de nadruk legt op belonen in plaats van straffen, is in Nederland een algemeen geaccepteerde en gewaardeerde aanpak onder kinderdagverblijven. 'Ik verwacht van de leidsters dat ze zich daar zo veel mogelijk aan houden, ook bij niet gewenst gedrag. Behalve als kinderen elkaar

bewust pijn gaan doen, bijvoorbeeld door te bijten. Dan laten we na een aantal waarschuwingen zien wie de baas is.'

Nadenkstip

Maar ook die straffen zijn zeer liefdevol en pedagogisch verantwoord, want bijna ieder kinderdagverblijf heeft voor deze momenten een nadenkstip, het stoute stoeltje of een andere afgezonderde plaats. Daar kan het kind even nadenken over zijn ongewenst gedrag, waarna de leidster het met het kind bespreekt, goedmaakt en vervolgens weer bij het spel betreft. Bovendien ligt deze taak vaak in handen van de vertrouwde, vaste leidster, vertelt ook Karin Kok, oprichter en directeur van kdv In de Wolken in Rotterdam: 'Alleen de vaste leidsters mogen dit bij ons

doen, omdat zij een vertrouwensband en een goede basis met de kinderen hebben, zodat het hen niet uit evenwicht brengt. Maar het gebeurt eigenlijk alleen als een kind in een moeilijke fase zit, zoals bijten of pertinent niet luisteren. Buiten deze moeilijke momenten om blijven we de kinderen complimenteren om juist de goede dingen te benadrukken en zo het kind uit een negatief gedragspatroon te halen.'

Overleg

Vaste leidsters op de groep hebben het voordeel dat ze de kinderen goed kennen. Ze hebben daardoor beter in de gaten als er meer aan de hand is met een kind dat negatief gedrag vertoont, geeft Hanneke Havekes, groepsleidster van kdv Eigen-Wijs in Raalte aan: 'Soms kan dat het gedrag verklaren, bijvoorbeeld als ze een broertje of zusje erbij hebben gekregen die thuis alle aandacht van pappa en mamma vraagt. Daarom overleggen we veel met de ouders, ook over hoe zij thuis negatief gedrag aanpakken. Daar spelen we dan hier op de groep op in. Ik overleg ook regelmatig met collega's. We hebben een pedagogisch beleidsplan van de stichting waar we ons aan houden en de meeste dingen die daar in staan zijn algemeen en vanzelfsprekend, maar met situaties uit de praktijk hebben we veel aan het teamoverleg, waarin we elkaar helpen en ondersteunen.' Ook op kdv Raikids in Gouda geven collega's het theoretische beleidsplan vorm in de praktijk. Locatiemanager Donny de Roodde: 'Ons pedagogisch beleid is gebaseerd op de visie van Reggio Emilia, maar het pedagogisch werkplan is door onze groepsleidsters zelf gemaakt en toegesneden op de praktijk.

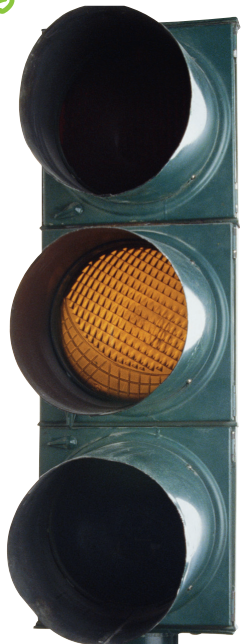
Ieder jaar komen we er gezamenlijk op terug om te kijken of het nog actueel is of dat er iets moet veranderen. En dat werkt goed, we houden er een positieve benadering op na, belonen en geven complimentjes als de kinderen iets goed doen. Denk aan een stickersysteem met de zindelijkheidstraining.' Die stickertjes als beloning voor iedere keer dat het kind succesvol naar de wc is geweest, kent iedereen. Het is één van de meest gebruikte vormen van belonen op kinderdagverblijven.

'Ook leidsters mogen bij ons zichzelf zijn'

Regels hebben marges

Wat opvalt is dat er een grote realiteitszin op kinderdagverblijven heerst. Opgestelde regels die gebaseerd zijn op theoretische pedagogische stromingen zijn mooi, maar wat telt is de praktijk. Elsbeth Cerdegaal, groepsleidster op Cheeky's kdv in Lisse: 'Regels uit het pedagogisch werkplan zijn richtlijnen, je eigen waarden en normen, plus de gezamenlijke groepsregels die we met de leidsters onderling hebben vastgelegd zijn voor dagelijks gebruik.' Wie je zelf bent en hoe je in het leven staat telt mee. Dichtgetimmerde voorschriften en strakke regelgeving over straffen en belonen zijn niet zaligmakend, vindt ook Karin Kok: 'Net als de kinderen, mogen ook de leidsters bij ons zichzelf zijn. Wel binnen de grenzen van het geheel natuurlijk en met inachtneming van de opvoedkundige regels, maar

binnen de marges krijgt iedereen de ruimte. We hebben bewust voor een werkbare praktijk gekozen en dat betekent flexibiliteit. Als een kind van anderhalf jaar niet aan tafel wil eten, dan gaan we dat niet forceren. Kinderen moeten tegenwoordig al zo veel. Wij vinden het belangrijk dat het hier nog niet zo strikt eraan-toe gaat. Dat kind komt mettertijd heus wel zelf aan tafel.' En ook Elsbeth Cerdegaal roemt de marge: 'Veiligheidsregels zijn belangrijk. Hard rondrennen en op de tafel klimmen bijvoorbeeld mag gewoon niet. Maar als een

jongetje dat anders altijd heel stil is, het ineens aandurft om een aantal rondjes hard te gaan rennen, knijp ik even een oogje dicht.' Anita Smal voegt daaraan toe: 'De persoonlijke invloed van een leidster is heel bepalend voor de groep. Er zijn leidsters die zelf druk zijn en veel op dat gebied kunnen hebben en anderen die

zelf rustig van aard zijn, waarvan de groep ook veel rustiger is. Met respect met elkaar omgaan en elkaar in de waarde laten is de basis van ieder geslaagd beleid.' >»

Lees meer over dit onderwerp op www.prima-online.nl